

Molnár Ferenc könyvei

KIS HÁRMASKÖNYV

Három kis kötet tokban *Elbeszélések* Ára kötve 6 korona

A PÁL-UTCAI FIÚK

Diákregegy Ára 4 korona

AZ ÉHES VÁROS

Regény két kötetben
Második kiadás Ára 6 korona

HÉTÁGÚ SÍP

Tréfák, karcolatok, tárcák
Ára 3 korona

Egy gazdátlan csónak története

Regény Ára 4 korona

JÓZSI

ÉS EGYÉB KIS KOMÉDIÁK
Második kiadás Ára 3 korona

Ketten beszélnek

Tárcák, rajzok Ára 4 korona

MUZSIKA

Elbeszélések Ára 4 korona

A FARKAS

Vígjáték három felvonásban
Ára 2 korona 50 fillér.

AZ ÖRDÖG

Vígjáték három felvonásban
Ára 2 korona 50 fillér.

A TESTŐR

Vígjáték három felvonásban
Ára 2 korona 50 fillér.

LILIAM

Egy csirkefogó élete és halála.
Külvárosi legenda hét képben.
Ára 2 korona 50 fillér.

RABOK

Regény Ára 4 korona

Ezen könyvek megrendelhetők:

Lampel R. könyvkereskedése,
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.nál, Budapest, Andrásy-út 21. sz.

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.
Szerkeszti: Szabó Kálmán.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeiket ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejét közli. A díszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Rendelésnél
szíveskedjék lapunkra
hivatkozni.

A VILÁGHÁBORÚ NAPLÓJA

a Magyar Könyvtárban.

Művészi feldolgozásban, a krónikás hűségével de izzó eleven-séggel, az eseményeket napról-napra hitelesen megírva, az egész világháborúnak pontos és részletes képét nyújtja. A sorozat első füzeté már megjelent; a világháború előzményeit mondja el drámai érdekességgel. Ára 60 f.

A MAGYAR KÖNYVTÁR füzeteinek milliói vannak már forgalomban. Gyönyörű famenteles papíron, kellemes éles nyomással, zsebalakú kiadásban az egész országban mindenütt kaphatók. ::

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.nál, Budapest, VI. ker., Andrásy-út 21. sz. és minden hazai könyvkereskedésben megrendelhető.

SHAW BERNARD CASHEL BYRON MESTERSÉGE

Fordította
BENEDEK MARCELL
Ára 4 korona

SUDERMANN ÉNEKEK ÉNEKE

Regény két kötetben
Fordította
SEBESTYÉN KÁROLYNÉ
Ára 8 korona

26. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS 27.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 1.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A « Világkrónika »-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldíj is eszolandó.

UTÁSZOK EGY FOLYÓHOZ ÉRKEZNEK, HOGY HIDAT VERJENEK.

GALICZIAI GYŐZELMES HARCZAINKBÓL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

KÉT LEÁNY.

REGÉNY. IRTA SZEMERE GYÖRGY.

(Folytatás.)

Juana nem engedte passzivitásából, szerényen átengedte Miczinak a társalgás vezetését. Ő eleinte csak rövid mondatokkal felelt...

— Hallom, sennorita, hogy kegyed is részt vesz az ázsiai expedícióban?

— Igen, grófnő, örülök neki.

— Nem fél a fáradságtól, a nélkülözésektől?

— Oh nem, az eszme erőt ad és lelkesít. — Őnt, a spanyol nőt lelkesíti a turáni eszme? — kérdezte Miczi csudálkozva a mély szemét hosszadalmasan megpihentette a leány arcán.

— Nagyon grófnő; a vér csak anyag, — idézte az Edus szavait — az eszme megszünteti a távolságokat; a magyarok legnagyobb hősnék s legdicsebb költőjének ereiben nem folyt turáni vér.

A Juana arczáról a szégyenre siklott a Miczi tekintete. Látszólag küzdött magával a leány, valami mondani valója lett volna, de nem volt bátorsága a beszédhez. Csak napernyőjét forgatta s a fényziradákat nézte, a miket a nap sugar rajzolt az óriási keleti szégyenre, a melyen a lába pihent.

Juana észrevette vívódását és segíteni akart rajta.

— Ha parancsol valamit, talán tífizsi ötvösmunkát, indiai shawit, színes gyöngyöt vagy ilyesmit, rendelkezék velem.

Miczi erőlesen a szégyenre vágtá napernyője hegyét s ismét a Juana arczára emelte meleg kéré szemét.

— Egyéb kéresem lenne! — Megtörte a jeget, most már folytatta: — Az unokatestvérem nagyon vakmerő, ajakán a gondolata s tenyerén a szíve; az a kéresem, vigyázzon rá.

— Igenis, grófnő! — A meghatottságtól, a bizalomért érzett hálától több szó nem jött a Juana ajkára, azt a keveset azonban megjátszotta: — Igenis, grófnő.

Biztatott a leány hangja, melegített a tapintata, még a testtartása is, a mint figyelve előre hajolt, le nem véve szemét Micziről, annak mintegy további parancsait várva.

Miczinak most már nem kellett egyéb biztatás. Átült egy másik szökre közvetlen Juana mellé, mint a kinek még sok-sok közül valója van.

— Készönöm, sennorita, hogy oly komolyan veszi s nem érti félre a kéresemet... Elvégre talán sohasem látom többé viszont unokatestvéreimet, gyermekkori játszótársamat.

— Teljesen értem, grófnő.

Igazat mondott a spanyol leány; teljesen értette, hogy miért aggódott Miczi Edusért. Most már, hogy maga mellett látta a leányt, a beszédjét hallotta, bizonyossággá vált a sejtelmé. Miczi azonban nem látott bele a spanyol leány lelkébe, különben alighanem torkán akadt volna a szó, holott így még tovább ment, mintsem valójában akarta volna.

— Feledtesse vele — folytatta, — a mit itt hagytott, hűségével kárpótolja őt az elvesztetektől, legyen a gondviselése...

— Igenis, grófnő.

Ezután mégis megtorpant Miczi. Magától rájött az idegen leánnyal folytatott párbeszédnek, az egész helyzetnek a lélektanai bizarrságára. Ő a menyasszony egy idegen szép leány oltalmába, kegyeibe ajánl egy fiatalembert, a kihez a rokonsági kötelektől eltekintve, alig van némi köze, mert hiszen nem szabad őt szeretnie. És nem félt, jobban mondva nem irigylő a leánnytól azt a fiatalembert, a ki szíve mélyén mégis szeret, a ki miatt csupa bizonytalanság a sorsa, a kitől való elszakadását egész életén át meg fogja sínyleni, valamint a spanyol leány sem volt féltékeny rá. Azt még csak tudta, hogy ő miért nem féltékeny, (elhítte Edusnak, hogy a spanyol leánnyal nem földi szerelmen szereti), de hogy Juana, a kinek a vérében fogat a zenvedelem s eszszövény a mit viharos multja

csak okozhatott — hogy ebben a leányban nem kellett gyanut magával szemben íménti szavaival; azt nem tudta megérteni. Oly magas talpazatra képzeli a leányt, a ki hiába grófnő, de csak oly hűsből és vérből való leány, mint a többi, hogy a keblét takaró áthatatlan vértetnek látja azt az aranykarikát, a mit az ujján visel?... (Hiszen igen, annak látta azt ő maga is, de az ő volt, a családi éretyekben fölnevelt grófnő, nem egy táncosnő. És mégis kiderült, hogy ő is rosszul látott, a kinek nem lett volna szabad csak jól látnia)... Avagy azt hiszi a spanyol leány, hogy földi szerelmet ő sem, talán senkisémet éberszethetett Edusban. Vagy oly biztos magában, annak a másik, aetheri szerelmennek a varázsában, hogy felfogásban teljesen hitelét, jelentőségét vesztette a földi? Ő érzi magát a magas talpazaton s őt látja a kicsinyen?

Nem arra vall a leánynak sem a szerénysége, sem a tapintata, egyetlen mozdulata, porzikája sem, — állapította meg Miczi. Tehát hová tegezte ezt a csudálatos leányt? S hová bújjon ő maga?

A grófkisasszony valósággal elszégyelte magát. Majd megmozdult a szíve oly erővel, parancsoló indulattal, hogy egyszerre, kellő ok és alkalom nélkül kinyújtotta kezét vetélytársnője felé (mert mégis csak az volt) s szemét lehűnyva így szólt hozzá:

— Ön jó, ön végtelenül jó!

Érezte, hogy egy meleg kéz simogatja az övét s ez oly jól esett neki, oly hálás volt, hogy szeretetet kap a helyett, hogy (mint megérdemelne) visszalökne a jobbát; sokáig nem akarta kinyitni szemét, mintha attól tartott volna, hogy a világszág kiábrándítja.

A férfiak megjelenése vetett véget a jelenetnek. Miczi megkérte a házigazdát, hogy állítsa elő a fogatát. Hasonlóképpen intézkedett Edus is. Aztán kocsiba ültek a párok s hazafelé hajtottak.

Ottó utközben megkérdezte Miczit.

— Nos, kedvesem, hogy tetszett a sennorita?

— Nagyon, válaszolt a leány, — pillanatig sem érzem, hogy tulajdonképpen le kell hozzá érezkednem, ő mindig fenn volt. Aztán — tette hozzá ellágyulva, — ő oly jó, oly végtelenül jó, mint maga.

— Túlás — állította a medve brummogva, (talán hogy elejét vegye elérékenyedésének) — túlás, Miczi, én nem vagyok végtelenül jó, én csak egész férfi vagyok, illetve az szeretnék lenni...

Edus is megkérdezte Juannától, hogy mily hatást tett rá a grófnő.

A leány így felelt:

— A legnemesebb teremés, a kit valaha ismertem. Nincs párja, mert nem lehet. Vele versenyezni vakmerőség, neki ki kell térni mindenkinek harag és szégyenkezés nélkül.

Edusnak ragyogott a szeme, midőn a leányt hallgatta és nézte. (Igen, az ő lelkétől lelkedezett ez a hajdan lélek nélkül való szép teremés.) Büszkén felvetette fejét, mint a ki most már biztos a dolgában, úgy kérdezte:

— Maga kiterne neki Juana?

— Ki. És tisztelmem és szeretnem és büszke lennék a barátságára.

Edus csak öt perc múlva szólalt meg. Azalatt végre futott képzeletében a spanyol leányhoz való viszonyának minden mozzanatán a Moulín Rouge-bani első találkozásuktól kezdve a mai napig. S azt gondolta magában, hogy ha ezentúl minden tétellel kudarcot vallana, ha mindenben csalódott volna, önmagában is, akkor sem mult el az élete eredménytelenül; egy gyönyörű virágot hagyott a földön, a melynek az ő lelke az illata. Mi több: lápvirágból nemesítette tündérrózsává a Gondviselés által rábízott lélekpalántát.

— Oh Juana. Juanita, boldog vagyok — kiáltott fel. — Boldoggá tettél engemet; most

már tudom, hogy a tündér, a ki életem útjain vezetni fog, te vagy...

XVI. Két férfi.

Edus ígéretéhez, illetve elhatározásához híven még a nap délután visszament Belényesre. Mindössze két órát töltött otthon, villásreggelizett s összecsomagolta intim természetű irásait, apró kedves emlékeit. Az őskő képét, a család relikviáit nem bolygatta meg, azokat, valamint a Morvay-kriptát az új kastélytulajdonos Tormássy-család kegyeletes gondjaira szándékozott bízni. Különben égette a talpát a hazai föld. Már menekülni szeretett volna azoktól az édeskinos, erőszakosan megvesztegető benyomásoktól, a melyek utóbbi időkben érték s a melyeknek leküzdése próbára tette még az ő kivételes erejét is. Szerencsére már csak négy napja volt az elutazásig. Remélte, hogy az Ottó jósággazgatója elkészült a becsléssel s a szerződés megkötésének nem lesz többé akadály. Főképpen azért sietett vissza Belényesre, mert másnap okvetlenül nyélbe akarta ütni az adásvételi ügylet irásbeli részét. Egy egész napot szánt rá, ennyi csak elég lesz e célra. Mert alig van több ideje, még részt kell vennie a Turáni-Szövetség közgyűlése is.

Midőn a kiskastély előtt kiszállott kocsijából, jóformán alig üdvözölte, rögtön elővette Ottót.

— Elkészült a jósággazgatód a becsléssel? — Ma estére kész lesz, igen, — motyogta Tormássy.

— Tehát holnap megírhatjuk a szerződést? — Meg, meg.

— A telekkönyv, kataszteri birtokiv; kéznél lesz?

— Kéznél, bizonyára kéznél.

— Akkor telefonálj kérlek a közjegyzőnek s jósággazgatódnak, hogy holnap kilencz óra-
kor itt legyenek.

— Intézkedem, minden rendben lesz, a legnagyobb rendben.

Edusnak nem volt oka nyugtalankodni: ismerte barátja rendszerét, természetét. Arany-
nak vehette a szavát. Nyugodtan, jó kedvvel nézett bele a napha. De még nála is jobb kedvű volt Tormássy. Hogy jutott az eszébe, hogy nem: egy selyempapirosra gondosan begöngyölt csomaggal állított be a kastélyba, midőn megkondult az estbédre hívogató harang.

— Mit szorongatsz a hónod alatt? — kérdezte tőle öreg Belényessy.

— Engedelmeddel bort hoztam.

— Bort? Van nekem borom.

— De nem ilyen. Ebből tudtommal már csak egy palaczk van a világon. Ez 1811-es tokaji aszú.

— S ezt most ivjunk meg! — botránkozott meg az öreg. — Nem vagyunk mi vandalok, majd az első fiad keresztelőjén.

Az asszonyok még nem bújtak ki: a vén szittyva megengedhette magának ezt a kilendülést. De Ottót nem győzte meg vele.

— Engedd meg, Gábor, hogy felbonthassam a desszerthez. A fiam keresztelőjét — becsukta a szemét — az első fiam keresztelőjét majd másképp fogjuk megünnepelni. Tízezer világot pillangót fogatok Indiában s éjjelre szárnyra-
csátom őket a parkomban, hogy szanaszét röp-
ködvén, konkurrencziát csináljanak a csillag-
oknak.

Edus megtapsolta a nagy mondást.

— Brávó, sógor, ez aztán fantázia.

Az öreg úr szárazon kacagott.

— Luxusnak elég luxus; béosmerem, ennél a bornál is nagyobb.

Ezzel aztán el is vitté a tokaji sorsa. Ottó a szükséges utasítások kíséretében a komornyik gondjaira bízta a nektárt.

Emelkedett hangulat uralkodott az ebéd-

társaságon. A házigazda anekdoták s zafos kiszólások dolgában most is túltett akármelyik sáros-pataki diákon. A spirák megbánták, hogy túlságosan összehűzték magukat, mert a sok nevetéstől minduntalan oldalukba nyilallott a humesztáságuk. Guszti, a ki asztalnál ritkán hallatta szavát, minden apropos nélkül előadott egy kinema-skeceset, a mit Pesten tapasztalt meg s a melyben egy kutya túljárt az emberek eszén. Még ugatott is Guszti, a finishing governness szörnyű megbotránkozására.

Az általános jókedv Miczi sem hagyta érintetlenül. Szébb volt a leány, mint valaha, görög-szabású türkizkék tolettjében s ugyancsak a la grèque stílizált fényes fekete hajával. Szed-
lénykeblére egy Edus-féle immár félig her-
vad, de még így is pompás csudavirágot tűzött; a mint emelkedett a keble, a tenyéryi orchys is lélekeni látszott. Arca nem volt oly márvány-
szerián fehér, mint utóbbi időben rendszeren, a meghatottság halvány rózsaszíne, a fennköltség méla derengése uralkodott klasszikus szépségű arczán. Völegénye és Edus között ült, de föl-
foglalkozott az utóbbival. Nem volt elfogult, csak szokatlanul meleg. Edus legalább úgy érezte, hogy illatos hőhullámok esapnak ki a leány arczából, keble hajlásából s forróvá, má-
morossá teszik a levegőt. Most nem mert inni. Attól tartott, hogy gyöngyözö vére megzavarja agyában a rendet, ha még szeszszel is hevíti. Egyébként sem volt az a hódító, magával ra-
gadó jelenség, a mi mások. Nyilván úgy gon-
dolta, hogy itt többé szerepe nincs, végkép el-
játszotta az eljátszani valóját. Tehát hallgatnia illik. Mások következnék a színpadon.

Vagy egyebet gondolt Edus?... Vagy nem is gondolt semmit, csak a bátorsága, régi szé-
dületesen vakmerő s mégis biztos csapású len-
düllete hagyta el?

Halkan és közömbös dolgokról beszélgetett Miczivel. Azaz inkább csak a leány kérdéseire reflektált, maga nem kezdeményezett. Úgy bánt a leánnyal, mint egy kegyes királynővel a minisztere. Egyszer mégis ott lebegett a kérdés, hogy meg volt-e elégedve a várallyai kirándulással, de még idején meggondolta magát. Úgy vélte, a leányon a sor, hogy nyilatko-
zék, ha akar. Aztán meg nem is tartotta alkal-
mas helynek az ebédőlszót egy oly ténynek a megfogalmazására, a melyről csak hármuknak van tudomása, a szülők előtt is titok...

A 11-iki aszúból mégis innia kellett Edusnak. Ottó provokálta azzal, hogy tulajdonképpen az ő tsziszteleit bontotta fel a nektáros üveget, búcsipoharát akar vele üríteni. Ottó provo-
kálta Edust, de Miczi nem vitte bele.

A leány fölemelte az eléje tett aszús poharat, miközben sötét vérhullám szökött a homlo-
kába, ajka ellenben megtakult.

— Edus, nekem ne adj kosarat, ha én kérem, koezintandó kell velem.

Ere poharért nyult Edus is. Mindenki. Általános ünnepies esend, mint a nagy esemé-
nyek előtt. Összecsendültek a poharak. Az Edusé megesurrant, mert Miczi nagy erővel ütötte hozzá a magáét. Még tőszót is mon-
dott mielőtt ivott volna.

— Eljen az eszme! Eljen Turán!

Mindenki csudálkozott a leányon. Az ilyen jukkerség nem felelt a természetben, külön-
ösen nem volt összhangban utóbbi időkben el-
lágynit temperamentumával.

Asztalbantás után a hallba vonult a társa-
ság. Miczi egy időre elmaradt valahol. Mikor egy kis idő múlva bejött, sem ült a körbe, intett Morvaynak s egy ablakfülkébe vonult vele.

— Edus, ma talán utóljára beszélünk egy-
mással négyesem között.

— Lehet, Miczi.

— Oh, — fakadt ki a leány ingerült han-
gon, — ne tüntessen most a maga impozáns nyugalmával, ez a kérdése itt, velem szemben legalább is deplaszirozott.

— Nem akarok tüntetni, Miczi.

— Hiába akarám, — folytatta a leány visszafojtott szenvedéllemel, — felesleges erőlkö-
dés lenne részemről a közömbösét játszani most már, miután elárultam magamat s telje-
sen tisztában lehetsz vele, hogy ázsiai utad nyugtalanít engem.

Edus megdöbönt. Nem a szavak lepték meg, inkább az a tény, hogy a leány kimondotta azokat.

— Mi okod van miattam nyugtalankodni? — kérdezte szemét lesütve.

— Mert úgy érzem — válaszolt a leány, — részem van ebben a képtelen elhatározásodban, tudom, hogy még most is én irányítom az éle-
tedet, intézem a sorsodat, mindent vissza lehet vezetni arra az egy jelenetre, midőn eltaszítottalak magamtól... Hiába rázod a fejedet s igyekezel magadat megesalni, az én ösztönöm többet ér, mint a te meggyőződésed, igen: én kergetlek téged s te előlem menekülsz.

Morvay az ablak párkányára támaszkodott s szemébe nézett a leánynak.

— Nem disputálok veled, Miczi, de akárhogy van is: én határozatom, te pedig megfedekezzel arról, hogy menyasszony vagy.

A leány még csak zokon sem vette a megalázó lelkét.

— Igen — vallotta be, — megfedekeztem magamról, meg akartam felejtkezni erre a fél órára vagy tíz percre, a míg a szavadat nem veszem...

— Mire nézve?

— Hogy rendez ember leszel — tört ki a leány, — hogy nem szállás szembe, mint eddig, a világ rendjével, (mert ebbe a küzdelembe bele kell buknod), hogy megigéred nekem, mi-
szerint mégis feleslegül veszed Juánát.

— De mi érdekel lehet ebben? — fakadt ki most már a férfi is. — Mi érdekel?

— Érdek, az rossz szó — állította a leány, — semmi érdelem nincs benne, ha csak az nem, hogy túrhétvány akarom tenni az életemet. Mert én tudok lemondani, tudok szenvedni — magya-
rázta, — de a más tévelygéseit, bukását, boldogtalanságát lelkemre venni nem tudom, nem akarom.

A férfi elesenedett; meg volt hatva.

— S azt hiszed boldogabb lennék, ha el-
venném Juánát? Ő visszatartana, mint mondod a tévelygéstől?

— Gondolom, tudom, mondta a leány meg-
győződéssel, — te szeretted azt a nőt, igaz ter-
mézetellenes, mint mondod aetheri szerelem-
mel, de majd észreterész, ha a feleséged lesz, be fogod látni, hogy neveltséges hősködés, gyer-
mekes dacoskodás volt a földi szerelmeimről való gőgös lemondásod.

Morvay nem akarta a leányt brüszkírozni, nem is volt vele tisztában, szánta is.

— Lehet, Miczi, — mondotta engedékenyen, — hogy kezdetben, eleinte csakugyan daczból fordítottam hátat a nőnek, talán úgy véltém így állók boszút azért a sebért, a mit egyikük a szívemen ejtett, de később, hidd el, ebben a neveltségesnek látszó daczban megedződött, át-
formálódott a jellemem, a lelkem. A ti értel-
mezétek szerinti szerelem most már nyugodt megfontolás után, teljesen kiforrott világnézetem értelmében sem kell nekem; a kevesebbet a többért nem vállalhatom.

A leány kínosan törölte a kezét.

— Tehát nem veszed el Juánát, a lelkemen hagyd a terhet?

— Azt majd levelesz az idő, Miczi, — állította Edus komolyan. — Azt mondat tegnap — folytatta, — hogy szeretnél tanulni Juánától. Hát most már ismered, miért nem tanulsz tőle?

— Egyet megtanultam — állította a leány, — a többit nem fogom megtanulni soha.

— Mi az, a mit megtanultál?

— Azt, hogy nem irigyellek tőle...

— De Miczi, Miczi! — háborgott a férfi. — Ismétlem: nagyon is megfedekezél róla, hogy menyasszony vagy.

Miczinak már az ajkán lebegett a szó, hogy felderítse azt a megtépett, tartalmát vesztett viszonyt, a mely közte és völegénye között hal-
doklik, csak egy kézmozdulattal kellene tennie, hogy örökre megszakadjon, — de az indulatát legyőzte a büszkesége, részben a lelkiismerete.

Állékul is többet tudott már a férfi, mint a mennyit elárulni szabad lett volna, azt legalább mindenáron ki akarta kerülni, miszerint azt higgye, hogy igényt formál hozzá, csak taktik-
kázik, midőn a Juánával való házasságra ka-
pacizálja. Annival is inkább, hogy ezen a pon-
ton csakugyan jóhiszemű volt. Tehát hallga-
tot Miczi. Az akadályt, a mi megközelíthet-
lenné tette benn hagyta a férfi tudatában, bárha a valóságban nem létezett.

— Nem irigyellek tőle — javította ki némi-
leg elszólását, — bár az sem lenne esuda, mert

ha menyasszony vagyok is, mégis csak az utó-
dom a te szivedben.

Edus megelégedte a mindkettőjükre nézve kínos párbeszédet. Most már körülbelül mindent tudni vél. A leány keservesen megbánta, hogy eltaszította őt magától s bárhogy küzdött is, nem tudott vigasztalást találni az Ottóhoz való viszonyában. Boldogtalan lesz a leány, az ő első egyetlen földi szerelme az örökkévaló. Már csak ez a tudat maradt meg az eszében, minden egy-
bet felejtett ebben a pillanatban.

— Miczi, kedves jó Miczi, — könyörgött ujjait összetéve, — légy erős, arra gondolj, hogy az élet végtelen, hogy ez az én elutazásom csak egy rövid kirándulás, az egész földi lét sem sokkal több, — Miczi, kedves jó Miczi, ki mondja, hogy soha többé nem találkozunk.

A leány nem reflektált a férfi szavaira. Hirtelen hátat fordított és kislépett. Vigyázott, rá, hogy feltűnést ne keltsen, igen sietett.

Edus tudta miért. Az ő régi szerelme most sírni fog, sírni, sírni.

A Miczi távozása egy ideig csakugyan nem tűnt fel senkinek. Ottó, a ki különben elemében volt (?), csak jó félóra múlva vette észre a hiányát. Akkor azonban egyszerbe igen nyugtalan lett.

— Rosszul van Miczi? Leküldj, anélkül, hogy jósázkát mondot volna nekünk?

A grófnő azonnal vállalkozott rá, hogy meg-
tudja a leány eltűnésének az okát. Kiment és azzal jött vissza, hogy Miczi még nem felelt ugyan le, de rosszul érzi magát, jó éjt kíván minden-
kinek. Azt elhallgatta, hogy sírva találta a leányát. Ennélfogva nagyobb aggodalmat nem is okozott a Miczi gyöngékedése, csak a vö-
legény riadt meg. A grófnőhoz sietett, megfogta, megrázta a kezét, hogy ha csak egy percze is látni akarja a menyasszonyát, okvetlenül jó éjt akar neki kívánni.

A gróf idegessége nem volt megokolva, de azért nem kellett különös feltűnést. Az anya természetesen talála az aggodalmát s azon volt, hogy a völegény óhajítása teljesüljön. Rábéste Miczi, hogy annyira a mennyire áztassa ki a sze-
met, s egy pillanatra jöjjön ki, hogy nyugtatl-
hatja a völegényét a félhomályban akár a háló-
szobája ajtaja előtt.

Egyszóval teljesedett a medve óhajítása. El-
bűsűzhatott, illetve jó éjt kívánhatott a meny-
asszonyának. Két kézre foghatta, megsimo-
gathatta hideg kis kacsóját, a fülehez hajolhat-
ott, hogy halkan beleságja forró léleketével együtt:

— Ne féljen Miczi, ne bánkódjék, minden jóra fordul ezen a világon, mert van Gondvi-
selés... Legyen velem Miczi, én érzem, hogy olyan simán, minden döczenés nélkül fog elinté-
ződni ez a mi nagy lévedésünk, még jeggyűrtin-
ket sem kell egymásnak visszaküldenünk.

A leány sajnalta őt, becsületes embert, érezte, hogy nagyon szenved. Mit mondjon neki?... Hogy vigasztalja meg, mikor maga is vigasztalan? Bocsánatot kért tőle, mit tehetett volna egyebet.

— Mindennek én vagyok az oka, Ottó. Szá-
nom, bánom, hogy fájdalmat okoztam neked. És áldjon meg az Isten végtelen jószágodért és nagylelkűségédért.

— No, no, — hártotta el magától a medve az áldást, — nem történt semmi sem... Szeret-
tellel fogunk egymásra gondolni ezentúl is, úgy-e Miczi?

— Oh azt ígérem! — mondta Miczi hevesen megrázva az Ottó hatalmas kezét. — Erről biztosíthatlak.

— Enn meg teljesen beérem ezzel Miczi... S ezután búcsúzóul is magától, akarom mon-
dani jóéjt kívánok magának Miczi.

— Jó éjt...

A férfi titálmolygott a szobából, meg is bot-
lott egy székben, igaz, hogy homályos volt a szoba. Végre is-kiutott a hallba.

Őt percz múlva elásította magát a házigazda. Ez annyit jelentett nála, hogy újabb öt percz múlva már horkolni fog. Ezt nem akarták Ottóék bevárni, felállottak.

Tormássy háromszor is kezét esócolt a gróf-
nének, a Belényessy kezét meg úgy megszorí-
totta, hogy felszisszent az öreg. A fruskáit homlokon esócolta, (szókása ellenére), még meg-
hajította magát párszor esetlenül, medveszerűen, aztán karon fogván Edust, távozott.

(Folytatása következik.)

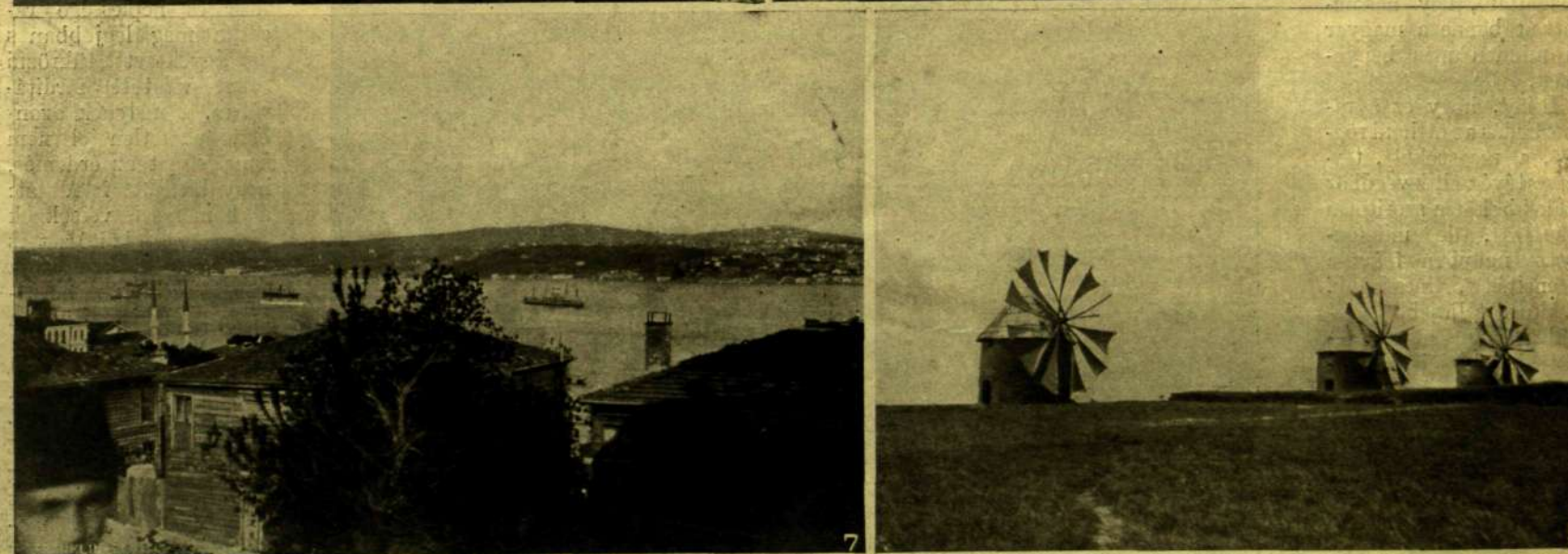
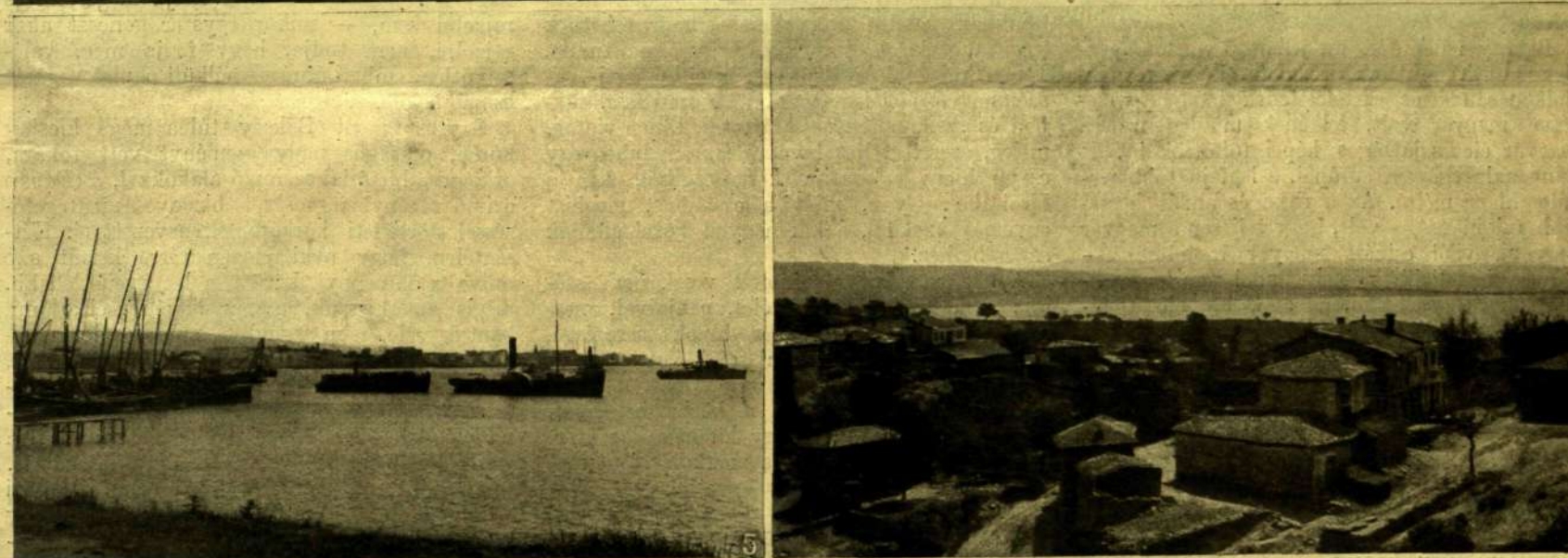
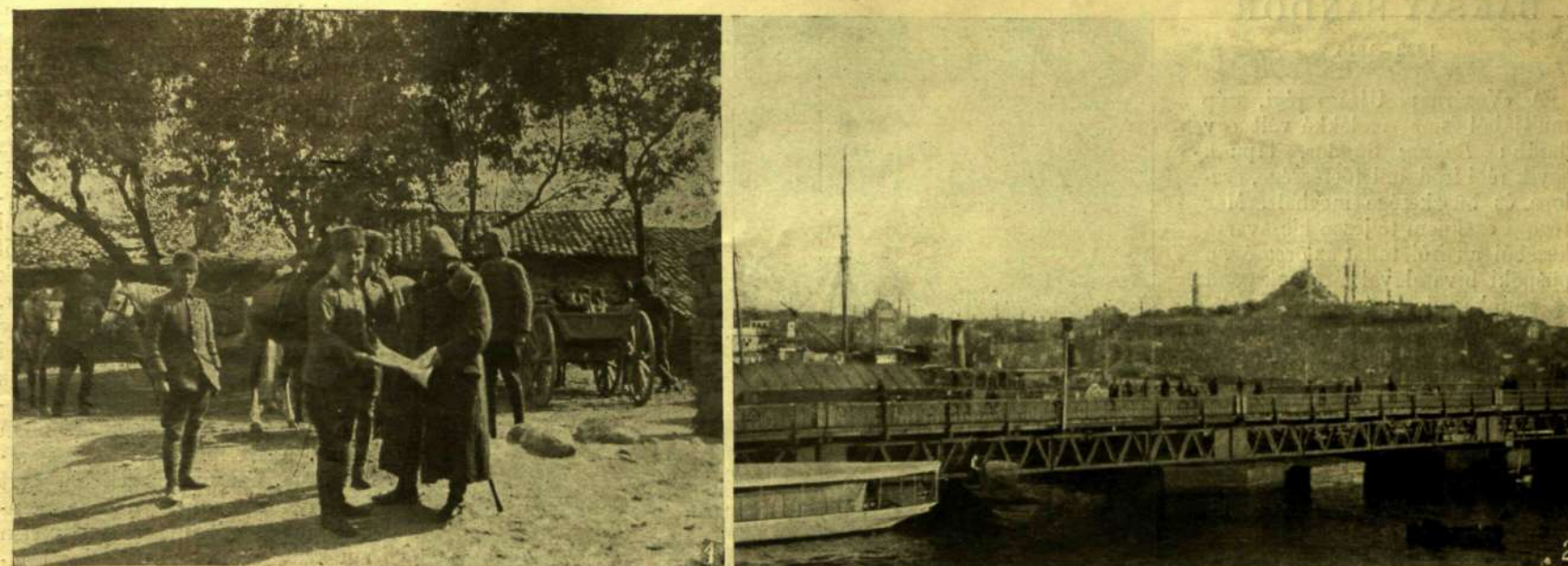

LÖVÉSZÁROK.

IGAZOLVÁNYOK ÁTVIZSGÁLÁSA A PRUTH HÍDJÁNÁL CSERNOVICZ ELŐTT.

GALICZIAI ÉS BUKOVINAI GYŐZELMES HARCZAINKBÓL. — Jelfy Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvételei.

1. Az V. hadsereg vezérkara Galatában. — 2. Az Aranyszarv régi hídja Konstantinápolyban. — 3. Tsanak Kalé. — 4. Csapatok partraszállási helye Gallipoli félszigeten. — 5. Tsanak Kalé kikötője. — 6. Galata a Gallipoli félszigeten. — 7. A Bosporus a német követéségtől nézve. A szemközti ázsiai parton Skutari s balra a fehér épület Abdul Hamid exszultán palotája. — 8. A galatai három malom Gallipolin

A TÖRÖKÖK HARCZAIBÓL. — Wilhelm-Dietrich von der Schidensburg felvételei.

BAKSAY SÁNDOR.

1832—1915.

A «Vasárnapi Ujság» régi, szép multjából ismét emlékké vált egy darab: Baksay Sándor, lapunk egyik régi irodalmi főerőse, oszlopa és büszkesége meghalt. Már régóta csaknem teljesen kicsavarta kezéből az írói tollat az öregség, a püspöki hivatalával járó sok gond és munka, de azért a míg élt, magunkhoz tartozónak éreztük, a régi tisztelettel és szeretettel néztünk alakjára, hálás szívvel gondoltunk a szolgálataira, melyeket egykor lapunknak tett. És most gyászborult kegyelettel állunk meg frissen hantolt sírjánál, a mely olyan valakit takar, a ki váltig igen közel állott szívünkhöz.

Baksay Sándor irodalmi munkájának javarésze a «Vasárnapi Ujság»-ból indult az olvasók ezreinek meghódítására. Elbeszélései, mielőtt könyvalakba kerültek volna, itt jelentek meg, később mikor Homérosz fordításával foglalatossá vált, itt adta ki munkájának próbáit, egy-egy részletet, egy-egy éneket. Legnagyobb arányú műve, a «Dámas» című történelmi körkép a mi regény-rovatunkból kelt világgá. Bizvást mondhatjuk, hogy a «Vasárnapi Ujság» nyolcvanas-kilencvenes évekbeli évfolyamaiban benne van Baksay Sándor irodalmi pályája s a közönség is megszokta őt úgy tekinteni, mint lapunk speciális íróját. Ezért úgy érezzük, mint ha személyes gyászunk volna az ő halála. Közénk tartozott, a miénk volt s most a nagy veszteség is a miénk.

Baksay felléptével új, jellemző vonással gazdagodott irodalmunk arculata. Lényege, gondolkodásának és szemléletének módja gyökeresen magyar volt, lelkének minden ízét a magyar élet sajátosságos képei töltötték be, de színvonala egészen európai, a legfejlettebb irodalmakhoz méltó. Az a ritka és annál becsesebb tulajdonsága volt, hogy teljesen a magyar hagyományból csinált magyar irodalmat — műveit legfeljebb némely angol remekművekhez lehet hasonlítani, de csak hasonlóság révén, — semmiféle külföldi hatást sem lehetne rajta konstatálni. Műveltsége járt a világ-irodalom összes területein, de a lelke megmaradt a magyar falu, a magyar kisváros körében, csak ennek élete tudta alkotásra ihletni. Mint a hogy fordításában próbálta Homéroszt a magyar elbeszélő költészet hangjához és stílusához hozzáhasonítani, úgy hasonított át benne a magyar íz minden más benyomást.

Lehet, hogy ez a ragaszkodás az otthoni rögöz, a megszokott, természetvé vált levegőhöz szűkebb körre szorította alkotását, de mindenestre nagyban fokozta intenzitását. Nincs ironia, a kiben teljesebb mértékben volna meg a témáival, alakjaival, történeteivel való együttélés, mint ő benne. A szeretet, mint valami meleg folyam, árad el minden elbeszélésén, körülveszi alakjait, vezeti történetük fordulót. Hogyne, hiszen azokról ír az író, a kikkel mindig, teljes életén együtt élt, az ő életüket élte, az ő problémáikat oldogatta maga is, ismeri őket,

Baksay

megérti minden gondolatukat, minden indulatuknak belelát a gyökerébe, nem tehetnek egy mozdulatot a nélkül, hogy ő ne tudná. Innen rajzának reális meglevenítő ereje, — szemmel látja jelenetét minden apró részletükben és szemmel is tudja láttatni. Innen vidám, meleg, szeretetteljes humora is, a melyben egy csepp nincs a szatira keserűségéből, sem a bírálatból, olyan, mint a családias, meghitt enyelgés azokkal, a kik nagyon közel állanak az emberhez.

A kör, melyből történetét veszi, nem széles: a kálvinista falusi élet, papjaival, mestereivel, kántoraival és a hívők seregével. Ehhez még a kollégiumi diák-élet egy-egy képe járul. De mennyi mozgalmat, mennyi változatosságot tud ebbe a körbe belevinni, mennyi érdekes vonást vagy különös karakterfejet tud benne találni és mekkora fontossá-

BAKSAY SÁNDOR, JOBBJÁN KISS ÖDÖN PÜSPÖKI TITKÁRRAL, BALJÁN SOMOGYI JÓZSEF LELEKÉSSZEL.

got tud adni azoknak a hétköznapi, kicsinyes dolgoknak, a mik ezekkel a hétköznapi emberekkel történnek! Még ha visszamegy a történelmi multba, akkor is megmarad ebben a meghitt kis körben (Patak banya) és megírja irodalmunk egyetlen, kitűnő népies történelmi elbeszélését, a történelem pathetikus dekorációját nélkül, de a történelem lelkétől telten. A magyar reformátusok joggal követelik őt maguknak, sajátképen az ő írójuk, a ki egy református paplak ablakából nézi a világot, de rá tudja venni az olvasót, még ha ez a távlat idegen is előtte, hogy szintén onnan nézze. Azért mégis az egész nemzet írója, annyival is inkább, mert a kálvinizmus nála nem tendencia dolga, nincs benne egyetlen agresszív vonás, csak színezi látását, de nem homályosítja meg. Az olyan nyájasan közlekeny ember, mint ő, akarva sem tudná eltitkolni, hogy szívvel, meggyőződéssel, egész lelkével ragaszkodik ahhoz a hithez, melynek papjává szegődött, hogy ez a hit meghatározza minden gondolatát, de a lelke annyira tele van szeretettel, hogy közel sem fér hozzá az egyoldalú, rideg túrelmetlenség szellemé. Ezért olvassák nagy szeretettel más felekezethez tartozók is, — lehetetlen meg nem szeretni őt, mikor az őszinte, kissé atyáskodó, de soha senkit egy gondolattal sem bántó jószág a legfőbb tulajdonsága, minden megnyilatkozásának kútfeje. Egy régebbi kritikusa meg is jegyezte róla, hogy annyira jó ember,

hogy a rosszaságot nem is tudja megérteni és rajzolni sem, — mikor egyszer gonosz akar rajzolni, nem tudja, hogy fogja meg, valószínűtlen, emberi ábrázat nélküli papiros-figurát csinál belőle.

Egyszer ment Baksay túl a maga kicsiny körén, országos nagy eseményt vett tollára, országos, történelmi szereplő alakokkal, a «Dámas» című regényben, melyet bizonyos mentegőzettel történelmi körképnek nevezett el. Kétségtelen, hogy neki idegen térre került s e műve valamennyi között a leggyengétebb, mégis azt hisszük, annak idején méltatlanul bántak vele, nem ismerték fel egyes jeleneteinek megragadó erejét, a magyarság sorsának, a mohácsi vést megelőző állapotoknak hatalmas rajzát, a mely kárpótol nem egy kompozíció-beli fogyatékosáért és sok tekintetben igazolja a formával való szeszélyes játékát is.

Semmi sem jellemzi lényét jobban, mint hogy Homérosznak is a naivitása és népiessége ragadta meg legjobban s ezt igyekezett tükrözni sokat vitatott fordításában, a melynek azonban lehetetlen el nem ismerni azt az érdemét, hogy kitűzött feladatát: a homeroszi verseknek a magyar költészet s különösen Arany epikája hangjához való hozzáfőrmálását is kitűnően oldja meg.

Hogy mit vesztett vele a református egyház, melynek egyik vezére és díze volt, azt mélyen érzik hívei. Még többet vesztett vele az irodalom: a régi magyar világ vele egyik legkitűnőbb meglevenítőjét, Arany János korának egyik legjobb megszemélyesítőjét vesztette el.

Bato

A VITKOVCEI HADI-HÍD AZ OROSZOK ELVONULÁSA UTÁN.

OROSZ FOGLYOK.

GALICZIAI GYŐZELMES HARCAINKBÓL. — Balogh Rudolf, a harcterre kiküldött munkatársunk felvételei.

NEHÉZ TARACZK ELSÜTÉSE.

PIHENŐ HUSZÁROK EGY ERDŐBEN.

GALICZIAI GYŐZELMES HARCAINKBÓL. — Balogh Rudolf, a harcterre kiküldött munkatársunk felvételei.

AZ OLASZ ERKÖLCSI FELFOGÁS.

Egy olasz királyi ügyész Cav. Lino Ferriani, néhány esztendő előtt egy nagyon érdekes munkát írt a gonosztevők irásos működéséről. Beható vizsgálat tárgyává tette azt a kérdést, hogy mit irnak, miről és minő szellemben irnak a letartóztatott rabok oly esetekben, midőn megvan a reményök, hogy levelök a börtön-felügyelő megkerülésével jut el annak kezébe, a kinek száma volt. Összegyűjtötte s átvizsgálta az olaszországi börtönök minden ily fajta produktumait s figyelmét kiterjesztette a letartóztatott bűnösök minden fajtájára, a tolvajokra, betörőkre, rablókra, gyilkosokra, hamisítókra, orgazdákra egyaránt s külön tanulmányozta a férfiakat és nőket, valamint a fiatal bűnösöket és az öregkorukat.

E könyv a szörnyűségeknek halmaza. Mikor az olvasó ily tárgyú munkát vesz a kezébe, előre el lehet készülni reá, hogy nem valami fenkölt erkölcsi felfogás szelleme fog szerte áradni annak lapjairól, de a mit itt talál, az egyenesen megdöbbentő. Az egész kollektívában nincsen talán egyetlen egy nyilatkozat sem, a mely őszinte bűnbánatról tenne bizonyosságot, vagy a lelkiismereti furdalás megnyilatkozására mutatna. Pedig hát a gonosztevőkről is fel kell tennünk, hogy él benők a jónak és gonosznak tudata, hogy érzik vétkeiket, hogy elkövétték ugyan egy drámai pillanat hatása alatt a vétket, de legnagyobb részük a magabizáltság pillanataiban mégis megbánja azt, a mit cselekedett.

Ferriani olaszainál nincsen ennek semmi nyoma. A legtöbbben egyszerűen szerencsétleneknek érzik magokat azért, mert rajtavesztettek. Ha olykor vádolják magokat, csak azért vádolják, hogy nem voltak eléggé ügyesek és óvatosak. Sokan tréfálkoznak az esetükön, de a legtöbbben egyenesen dicsekszenek vele. Hősök gyanánt lépnek fel leveleikben barátaik és hozzátartozóik előtt, a kik elismerésre s tiszteletra tartanak számot. Van olyan is (szerzőnk Do-

Balogh Rudolf felvétele. Egy 14 éves lengyel fiú, ki a 2-dik tiroli császárvadászkórnál szolgált a háború kezdete óta.

menico Ma-val jelöli nevét) a ki tudományos vizsgálódás alapján egy magasztaló munkát ír a világ legnagyobb gonosztevőiről, a mely munkában ostoba ficzkónak nevezi Victor Hugó Valjeanját, ellenben égis magasztalja Dautun-t, a ki bátran halt meg a guillotine alatt s a mely munkában arra a konkluzióra jut, hogy a pisztoly, a revolver és a tőr kora lejárt, a család és okmányhamisítás ma többet ér és e végből — de csakis e végből — iskolába küldi négy gyermekét. Van ezen író gonosztevők

között azonban olyan is, a ki arra figyelmezteti a börtönből otthon ülő feleségét, hogy tizenegy éves fiát jól kioktassa a betörésekre s számon kéri a hitvestől, elég pénzt keres-e a saját testének áruba bocsátásával, hogy ne legyen hiány a háznál, mikor ő, a szerető férj haza kerül.

Kétségtelen, hogy a gonosztevők gondolkodása nem alkalmas arra, hogy abból ítéljük meg pusztán valamely nemzet lelkivilágát. S nagy igazságtalanság esnék például rajtuk magyarokon, ha a nemzeti erkölcsünk mibenlétét csakis a fegyházakban akarná valaki tanulmányozni. De bizonyos, hogy egyes országok gonosztevőit is össze lehet hasonlítani más országok gonosztevőivel. És ha ezt tesszük, úgy fel fog tűnni, hogy a megbánás és a bűntudat egyetlen nemzet gonosztevőinél sem hiányzik oly nagy mértékben, mint az olasznál. S ez megmagyarázza azt az általános tapasztalatot, a mit mindenki vall, a ki az olasz karaktert tanulmányozta, hogy az erkölcsi közfelfogás sehol sem oly laza Európában, mint Itáliában.

Valószínű, hogy eredetileg az olasz felszögelt lakói sem voltak rosszabbak, mint a többi népek. De alkalmasint az rontotta meg őket főként, hogy évszázadokon át nagyrészt dologtalanul éltek s a pápaság meg a műkincsek révén hazájukba özönlő idegeneknek megszarolása és azok alamizsna-adományai képezték a főkereseti forrásukat. Másrészt pedig a középkor első felében valamennyi hódító nép mind fölkereste Itáliát, mind összevegyült velük s az utódok többet vettek át az ősek rossz, mint jó tulajdonságából.

Akármit történt is a dolog, az tény, hogy az olasz nép erkölcsi felfogása ma egész Európában a leglazább. Csak ez a nép volt képes eltűnni, hogy kormánya nyilvános szöszegéssel kezdjen háborút oly nemzet ellen, melynek harmincz éven át barátságot hazudott s csak az olasz nemzet tudott lelkesedni, hacsak ideig-óráig is ily háborúért egyszerűen a várható préda reményében.

STANISZLAU, MELYET CSAPATAINK A DNYESZTER-MENTI HARCZOKBAN VISSZAFOGALTAK.

EGY BOMBA TÖRTÉNETE.

Lengyel regény az 1905-iki lengyel forradalmi mozgalmak idejéből. (Folytatás.)

Írta STRUG ANDRÁS.

Nem csekély fáradsággal talált végre egy megbízható embert, a ki tudott lengyelül olvasni. Mészere a Granicsna-utczában találta meg, egy roppant raktár hátsó épületében. Ott az expediciójában, ládák között, a munka hemzsegesében messziről meglátta unokabátyját. Ájzokot és türelmesen várt, a míg az elvégezte napi munkáját. Az expeditor papirokkal szaladgált ide-oda, megvizsgálta a ládák feliratait, kiabált a teherhordókkal és kocsisokkal, berohant üvegfülkéjébe és írt, kirohant és tovább kiabált; végre, mikor az utolsó láda is fel volt rakva, a fiú odament hozzá és tisztességgel köszönt az unokabátyjának.

— Mit akarsz? Már megint pénzért jöttél? Nem adok többet. Már elköltöttem mind a három rubelt, a mit két hónap előtt adtam? Eredj a dolgodra!

— Az anyám tiszteltet. De én nem pénzért jöttem. Csak arra akarok kérni, légy oly jó, olvasd el ezt a papírost.

— Nem érek rá ilyen butaságokra. Add ide! Ájzik elolvasta, elálmélkodott — aztán el-sápadt, vadul nézett a fiúra és a czedulát karhossznyira eltartva magától s a szemét elfordítva, csak suttyogva mert szólni, minden szónál dadogva:

— Gonosz kölyök! Te rabló! Te kötélre való! Nem ismerlek! Soha nem is láttalak! Az anyádat sem ismerem. Azt se tudom, hol laktok, mi a neved! Az ilyen gonosztevőket ki kellene irtani! A szemem elé ne merjtek kerülni többet! És mindkét kezével a fejét szorongatva elkezdett jajgatni:

— El vagytok veszte! Oda vagytok! Csapdába kerültem! Tönkrementek az egész családommal! Istenem! Istenem!

A fiú megütötte a czedulát a kezébe és felvilágosításra várt. Az unokabátyja azonban behívta a háziszolgát, egy erős legényt és a hivatalfőnök hangján ezt parancsolta neki: — Ide hallgass, Benzion, a mit mondok neked. Fogd ezt az előttem teljesen idegen kölyköt és vezesd a kapun kívül. Mond meg neki, ha még egyszer mutatja magát, elfogatom. Te Benzion, ha arra kerül a sor, tanum leszel rá, hogy nem ismerem és hogy kidobattam. Ki veled!

A fiút módfelett bántotta a dolognak ez a fordulata. Annál nagyobb lett a kíváncsisága, hogy az írás titkát kikutassa. Mindjárt másnap újra elindult keresni egy bizalomra érdemes embert, a ki tud lengyelül. Hosszas fáradozás után végre megtalálta. Egy titkosztas ember volt, a kihez egy kereskedő utasította (olyan kereskedő, a ki az egész boltját egy kosárban hordja magánál). Az az ember mindig a Lúd-utczai piacon állt és nem tett egyebet, mint hogy jókedvűen beszélgetett az emberekkel, a kikkel üzleteket kötött. Ezek az üzletek lényegileg abban állottak, hogy a boltosok, a mészárosok, a pékek bizonyos összegeket fizettek neki.

— Menj ahhoz — mondták a fiúnak. — Ez a veszett ficzkó mindent tud! A pártból való, nem fog elárulni.

A csavargó, a kit a fiú udvariasan megkért, elvette a czedulát, hat garast követelt az el-

olvasásért s mikor a fiú azt mondta, hogy nincs pénze, már-már vissza akarta a czedulát adni. Mikor azonban a szeme végig futott egy soron, elmerült a tartalmába. Sokáig és nagy figyelemmel olvasott. Aztán rágyújtott egy cigarettára, a zsebébe dugta a czedulát és nyugodtan odább állt.

— Kérem, adja ide a czedulát. Nekem szükségem van rá.

— Takarodj innen, te gazficzkó, a míg jól megy dolgod!

Mikor a fiú hangosan kezdett kiabálni és meg akarta ragadni a czedula elrablóját, a nagy ember két ujjal megfogta a fiút és úgy megrángatta, hogy a szegény fiúnak szikrákat hányt a szeme. Sírva fakadt és ordítva elszaladt.

E nap estején a város legszegényebb negyedében, egy ház hátsó épületében tartották az igazság keze bizottságának heti ülését. A jelenlevők mindegyike beszámolt tevékenységéről. A «drót» panaszkodott, hogy a kerületben nem tud már gyűjtést csinálni, a kereskedők sztrájkolnak és kijelentették, hogy a forradalomnak vége van és nem akarnak többé fizetni. A «tű» tizenegy gazdag emberrel tett látogatásról számolt be, melyek mindössze nyolcz rubelt jövedelmeztek.

— Miért fogadtad el? Nem kellett volna elfogadnod, csak pófát vágni és úgy tenni, mintha el akarnál menni. Így csináltuk mindig. Akkor aztán még kérni is szokták az embert, hogy fogadja el tőlük. Sokszor száz rubelt is adtak.

— Igen, de mikor volt ez! Most más idők járnak.

A «develke» jelentette a szomorú hírt, hogy «háza» elvtársukat elfogták, fegyverrel a kezében. A «develke» könnyes szemmel beszélt az esetet: — Véséres verték a szuronyos puskával és mikor a kerület kapitányunkhoz mentünk, a gazember beszélni sem akart róla, pedig előbb tizenöt rubelt, aztán ötvenet és végül százat ígért nekünk. Sajnálom, mondta, de most nem tehetek semmit. Más idők járnak.

— Baj, baj! Szegény elvtársunknak vége. Hol ül? — kérdezte a «bíró».

— Már — votta.

A «bíró» rezignált mozdulatot tett a kezével. Valamennyien sóhajtoztak a jó elvtárs elvesztésén és tovább tanácskoztak. Az elnök — az a bizonyos ficzkó a Lúd-utczai piacon — leszádta elvtársait ügyetlenségük miatt, mert az osztzkodáskor öt rubel sem jutott egyre-egyre.

— Ki hallott ilyet! Hát van lelketek? Lumpok vagytok, nem pedig kommunisták! Mit is csináltak tulajdonképpen egy egész hét alatt? Nem érdelektek meg, hogy tisztességes szervezethez tartozzatok.

— Ne haragudj, «bíró», hanem értsd meg, hogy most más idők járnak. Most nem csinálhatsz ötszáz rubeles üzletet és tetejébe nem hívathatod meg magadat a burzsoáddal másnapra ebédre. Próbáld meg magad. Az effélékre ma már késő.

— Nem kívánok töletek ötszáz rubeles nagy tranzakciókat, csak azt, hogy a kis üzletekkel törjédtek. Ennek menni kell, mint az órának.

— Igen, de az órát is fel kell időnkint húzni, mondta a «rendőr».

— Okos beszéd — dicsérte a «szabó».

— Okos tanács — jegyezte meg a «tű». — De ki húzza fel? Fegyverünk nincs, lóni tudó

embereink nincsenek. Ebben a piszkos időben — hozzá meg háza barátunkat is elfogták.

— A «háza», az értett hozzá. Becsületes harcos elvtárs volt, a régiak közül való... Tőlünk azonban mind kevésbbé félnek. Mondjuk ki a tiszta igazságot: már egyáltalán nem félnek tőlünk. Nem tud mindenki úgy odaállni, mint a «bíró».

— Nálam, az én kerületemben az emberek nyíltan mondják: mért fizessünk adót, mikor hat hét mult már el a legcsékélyebb merénylet nélkül? Azt is mondják: Le a forradalommal! Egyszerre észretértek valamennyien.

Az eddig hallgatag ekanári formális indítványt tett: A legközelebbi napokban egy sereg támadást kellene rendezni a zsidó városrész különböző vidékein, hogy a lehanyatlott üzletet felélénkítsék. Fegyvereket lehet bérelni is.

De senkinek se volt hozzá igazi kedve. Ilyen volt az idő.

Végre a «bíró» maga ragadta meg a szót. Inkább kiabált, mint beszélt, úgy hogy a gyerekek, a kik a fal mögött aludtak, felébredtek és elkezdtek sírni s a «szabó» anyja, a ki gutaütött volt és tíz év óta magával tehetetlenül feküdt, elkezdett nyögni és síri hangon vésztiósan kiáltott:

— Oh ti tolvajok! Rablók! Hogy a mennykő még nem csapott belétek! Hogy lsten elvette a szerencsétlen lábamat és kezemet! Hogy nem tudok felkelni, én boldogtalan és nem tudlak a rendőr kezére juttatni! Bár akasztanának fel, a hányan vagytok! Tolvajok! Rablók!

A tanácskozó lesütötték a szemüket és esendesen ültek, megszegyenülten hallgatták a szörnyű igazságokat, melyeket az elnök nem kímélt tőlük.

— Micsoda népség vagytok! Szegények házába való! Gyávák! A leghitványabb tolvajban több bátorság van, mint bennetek. Szegényt halmoztok a nagy ügyre! Szegényt az igazság keze régi szervezetre, a melynek alapítása annyi áldozatba és vérbe került! A legvittebébbjeink, köztük nagy alapítók, a hősök hőse, azért haltak hősi halált, hogy ti, piszkosok csak nyérjetekek emléküknön és ne tegyetek az ügyért semmit! Már rég nézlek, rongyok, de nem szóltam. Már rég várok javulástokra, mint egy apa, de most már elég! Biztosan tudom, mit gondol mindenki közületek. Azt gondolja: a «bíró» is ugyanilyen, a «bíró» ezt megengedi, a «bíró» fél a browningot maga kezébe venni és csak pénzt akar zsarolni a burzsoánál; pénzt akar spórolni, hogy saját üzletet nyithasson belőle. Hitvány gyávák! «Tű», ne mosolyogj és ne gondold, hogy csak azért beszélek úgy, mert ezen a héten a jövedelem olyan kevés volt. Gondolj csak arra, mi történt fényes nappal a «kocsissal», a ki engem nem akart, mint főnökét tisztelni. Te, «paripa» pedig, tudom, mit gondolsz: te szép esendesen meg akarsz ugarni és a sógoroddal együtt üzletet kezdeni abból a pénzből, a mit gyűjtöttünk és abból, a mit a párttól loptál el, esküd daczára, hogy mindent az utolsó fillerig beszolgasztasz. Tőlünk azonban nem lehet olyan egyszerűen megugrani. A ki pedig effélére gondolt, emlékezzék vissza bizonyos eseményekre.

— Most pedig jó szívvel tanácsolom nektek, gondoljatok arra, a mi volt. Ma itt az egyik is, a másik is csak beszél és mondogatja: nehez idők!

— Hát miért?

— Hát miért?

— Hát miért?

— Hát miért?

1. A Rákóczi-kastély — 2. A 15 centiméteres gránátok hatása. — 3. A Rákóczi-templom. — 4. 2000 orosz temetője a Rákóczi-kastély parkjában levő 100 hárs alatt. — 5. Zboró fűtéztája.

ZBORÓI KÉPEK AZ OROSZOK KITAKARODÁSA UTÁN. — Vadász Gy. István felvételei.

viselője, a 82. gyalogezred katonája, az északi harctéren.

Elhunytak még a közlebbi napokban: VAVRÍK ANTAL, nyug. ítélőtáblai tanácselnök, 73 éves korában, Budapesten. — Dr. NEMTSÁK JÁNOS, volt esztergomi realiskolai igazgató-tanár, 86 éves korában, Esztergomban. — Dr. KÉNY ISTVÁN orvos, a Belváros egyik régi érdemes polgára, 77 éves korában, Budapesten. — Olléjei OLLÉ FÜLÖP, aranyismeret díjazott, nyug. plébános, 79 éves korában, Pécsen. — SIMONOVITS BÉLA, fővárosi bizottsági tag, VIII. kerületi városbíró és a Józsefvárosi Kör társelnöke, 66 éves korában, Budapesten. — HORVÁTH JÓSEF, táblabíró, 64 éves korában, Pozsonyban. — VASKÓ ELEK esperes, 57 éves korában, Taracujalun. — Dr. SÁRAY BERTALAN, técsői közjegyző 58 éves korában, Técsőn. — Rásonyi PAPP ISTVÁN, földbirtokos, 57 éves korában, Mezőnyéken. — ZALAY ISTVÁN, igazságügyi miniszteri tanácsos, 55 éves korában, Budapesten. — Békési KÉPESY ISTVÁN, államvasúti felügyelő, 54 éves korában, Budapesten. — TOMKA MIHÁLY kereskedő, 54 éves korában, Alsó-lendván. — INCZÉDY LAJOS, Szabolcs vármegye főlevéltárosa, Szarvason. — KELLNER PÁL, több nagy német iparvállalat magyarországi igazgatója, 48 éves korában, Budapesten. — BELLE JENŐ, 24 éves korában, Kunszentmártonban. — VERESS CYRILL PÉTER, jászvári premontrai kanonok-rend konventi tag, 25 éves korában, Jászóváriban.

Özv. IMRY ANDRÁSÉ, szül. Maurer Krisztinája, 78 éves korában, Tállyán, az elhunytban Zempléni Árpád költőnk édesanyját gyászolja. — MUNTYÁN ISTVÁNNÉ, szül. Zech Hermin 46 éves korában, Temesváron. — Özv. bihari DEBRECZENY LAJOSNÉ, szül. Luger Anna postamester, 63 éves korában, Budapesten. — SCHLOSSER TEZÉR, Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

Baksy Sándor. Van benne egy-két elég elmeséző epigrammatikus fordulat, de az egész nem elég jelentékeny arra, hogy kifejezze azt az érzésünket, a melyet az író-püspök halála keltett.

A hit fénye. A világképe stb. Intelligens ember gondolatai, de nincs bennük költői tűz és erő.

A hólyag. Humortalan humorok, az effélének a dívatja rég elmúlt már.

Háború. Máris verses történeti tragédiát írt, öt felvonásban a háborúról? Kissé korán van még. Öt felvonásos tragédiákat közölni különben sincs módunkban.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

62-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» színes képmel-
léleteket is ad, több színben művészleg ki-
vitt képeket.

Előfizetési feltételeink:

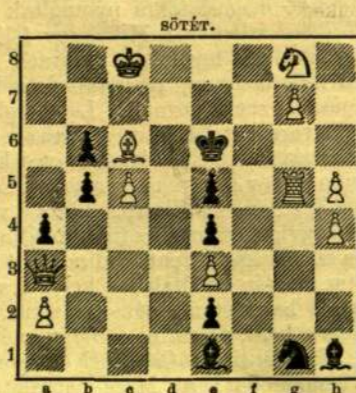
A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél-
évre 10 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val negyed-
évre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhiva-
talába, Budapesten, Egyetem-utca 4. szám kül-
dendők.

SAKKJÁTÉK.

A 2958. számú feladvány Kujers A.-tól Amsterdam.

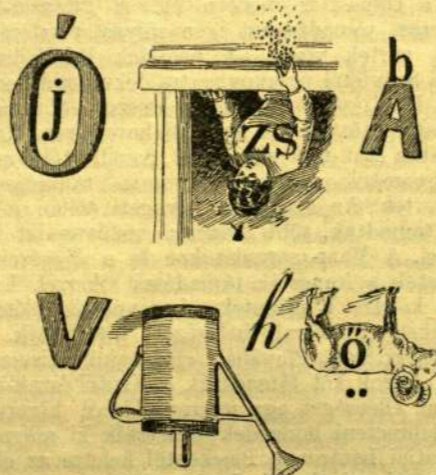
VI. Lajos.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

EGYVELEG.

* Liliputi automobil. A világ legkisebb négykerékű gépkocsija most készült el Angliában. Tulajdonosa és tervezője Joseph Newman londoni gépészmérnök, a ki öt éves kis fia, Freddy számára sajátkezűleg készítette a remek kis járművet, a melyen tizen-nyolcz hónapon át dolgozott. A kocsit két hengeres, 2 1/4 hüvelykes gazolin-motor hajtja, a mely légűtéses, a lánccsátétel a hátulso tengelyre van alkalmazva. Az indítás egyszerű lábnyomásra történik. A kocsiról villamos lámpák szórják előre a fényt, ezenkívül megvan rajta minden kényelem, a mit az automobil-óriások nyújtanak. Az első ülésben a chauffeur, az öt éves Newman Freddy, a másik ülésben ennek két kis testvére, a negyedik éves Eliee és egy másfél éves baba foglalnak helyet. A liliputi automobil, a mely vigan és biztosan száguldoz a kevesbé forgalmas utcákon, mindössze 75 kilogramm nehéz.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 21-dik számában megjelent képtalány megfejtése: *Mártír halál.*

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV. Egyetem-utca 4.

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest,
VI. ker., Andrásy-ut 21. sz. és minden
hazai könyvkereskedésben megrendelhető:

SHAW BERNARD CASHEL BYRON MESTERSÉGE

Fordította
BENEDEK MARCELL
Ára 4 korona

SUDERMANN ÉNEKEK ÉNEKE

Regény két kötetben
Fordította
SEBESTYÉN KÁROLYNÉ
Ára 8 korona

A 18 évesek egyévi önkéntességi jogának megszerzési és csapat-testválasztási módjait

tárgyalja Tolcsval Nagy Barna dr.,
miniszteri fogalmazó. A honvédelmi
minisztérium önkéntesi ügyosztálya
referensének könyve. — Címe:
Egyévi önkéntesjelöltek
tájékoztatója. Második kiadás.

Ára:
1 korona
80 fillér

Megrendelhető: Lampe R. (Wodianer F. és Fiai) r.-t.
könyvkereskedésében, Budapest, VI., Andrásy-ut 21.
valamint minden hazai könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése,
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest,
VI., Andrásy-ut 21. és minden hazai
könyvkereskedésben megrendelhető:

GYULAI PÁL EGY RÉGI UDVARHÁZ UTOLSÓ GAZDÁJA

Beszély
Dörre Tivadár rajzaival
Negyedik kiadás
Ára díszkötésben 4 korona

GYULAI PÁL NŐK A TÜKÖR ELŐTT

Beszély
Feszty Árpád rajzaival
Harmadik kiadás
Ára díszkötésben 5 korona

Fog-Krém
KALODONT
70 Fillér

LOHR MÁRIA

A főváros első (KRONFUSZ) Flókák: II. Fő-u.
és legrégebbi 27. IV. Eski-utca,
csipkefűzője GYAR és FÜZLET: Kecskeméti-u. 14.
vegytisztító és VIII. Baross-u. 85. V. Harmadik-u. 4.
kelmefestő VI. Teréz-körút 39.
gyári intézete. Telefon: József 2-37. VIII. József-krt 2.

Gyermekeknek
legbiztosabb szor váltó-
láz, hideglelés és szá-
márkóhőség ellen a ma-
gyar orvosok által 40
arannyal jutalmazott
Rozsnyay világhírű
Chinin-
czukorkája
és
Chinin-
csokoládéja
Nem keserű és így gyer-
mekek szívesen veszik.
Milliónyi nagy érem-
mel kitüntetve és törvé-
nyesen védve. A valód
közvetlen Rozsnyay M.
névvel látható. 1
dó ár 12 fill. 25 dób
egy dobozban 3 korona.
Kapható minden gyógyszer-
tárban. — Készíti a feltaláló:
Rozsnyay Mátyas gyógyszer.
Aradon, Szabadság-tér 8. szám.

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest,
VI. ker., Andrásy-ut 21. sz. és minden
hazai könyvkereskedésben megrendelhető:

LAGERLÖF ZELMA GÖSTA BERLING

Regény két kötetben
Fordította
BENEDEK MARCELL
Ára 8 korona

LAGERLÖF ZELMA AZ ANTIKRISZTUS CSODÁI

Regény két kötetben
Fordította POGÁNY KÁZMÉR
Ára 6 korona

Budapest IV.
CHMURA
Fényképezőgépek

FOTO
ÁRJEGYZEK
INGYEN

Tábori fényképezőgépek
Liliputi 10 korona.
Icortette 64-300 K-ig.

A MAGYAR KÖNYVTÁR UJ FÜZETEI

MADÁCH IMRE
**Az ember
tragédiája**

ÁRA 60 FILL.

KOZMA ANDOR
**A KATONA A MAGYAR
KÖLTÉSZETBEN**

ÁRA 30 FILL.

RENDELÉSNEEL
SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI.

Ismeretterjesztő Könyvtár

A modern életben legszükségesebb ismereteket népszerűen tárgyaló vállalat.

WILLIAMS ARCHIBALD

A BÁNYÁSZAT TÖRTÉNETE. E könyv érdekes le-
írását tartalmazza mindazon módszereknek, melyek a különféle
hasznosítható ásványanyagok bányászatánál világszerte alkalmazás-
ban vannak. Fordította RÉZ GÉZA. Ára köteve 8 korona.

UJKORI HÍRES UTAZÓK. Rendkívül érdekesen és tanul-
ságosan megírt összefoglalása az újabbkori felfedező utazások törté-
netének. Magyarra átdolgozta MIKES LAJOS. Ára köteve 8 korona.

A MODERN TECHNIKA NAGY ALKOTÁSAI.
A legnagyobbtechnikai művek ismertetése a laikus számára.
Átdolgozta PÉTER JENŐ. Ára köteve 8 korona.

KORUNK TALÁLTMÁNYAI. A legújabb találmányok
érdekes, vonzó, könnyen érthető magyarázata. Átdolgozta SZILÁRD
RICHÁRD. Előszóval ellátta ZEMPLEN GYÖZŐ. Ára köteve 8 korona.

CHARLES R. GIBSON

A MODERN VILLAMOSSÁG. Az egyetlen modern
tudományos színvonalon álló összefoglaló népszerű könyv a villa-
moosságról s technikai alkalmazásáról. Angolból ford. HAJÓS REZSŐ.
Ára köteve 8 korona.

E. S. GREW

MODERN GEOLÓGIA. A föld keletkezésének ismer-
tetése a könnyen, érthető modorban, de tudományos alapon s a
történelem előtti állatvilág leírása. Fordította BALLENERER RÓBERT.
Ára köteve 8 korona.

SCOTT ELLIOT

A PRIMITIV EMBER HAJDAN ÉS MOST.
A kezdetleges népek életének és szokásainak hű és érdekes leírása.
Fordította SCHÖPFLIN ALADÁR. Ára köteve 8 korona.

CHARLES C. TURNER

KÜZDELEM A LEVEGŐ MEGHÓDÍTÁSÁÉRT.
A különböző levegőbeli közlekedő eszközök fejlődésének és az
azokkal elért eredményeknek érdekes története. Fordította
FRÖHLICH KÁROLY. Ára köteve 8 korona.

Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése, (Wodianer F. és Fiai)
r.-t. Budapest, VI., Andrásy-ut 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

NIMRÓD

Rendelésnél szivesked-
jék lapunkra hivatkozni

Képes vadászati és versenysport ujság.
Szerkesztő: Szabó Kálmán.

Minden számában sok érde-
kes vadászati fénykép-felvéte-
leket közöl. Szakszerű cikkeit
ismert íróink írják. Rovataiban
minden vadászati ügyben fel-
világosítást kap az olvasó és
az összes bérbeadó vadász-
területek árverésének idejét
közli.
A díszesen kiállított lap ha-
minden vadászati ügyben fel-
világosítást kap az olvasó és
előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szivesen küld
Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Olvasza a
kértelemeket!

A
VILÁGHÁBORÚ
NAPLÓJA

a Magyar Könyvtárban.

Művészi feldolgozásban, a krónikás hűségével de izzó eleven-séggel, az eseményeket napról-napra hitelesen megírva, az egész világháborúnak pontos és részletes képét nyújtja. A sorozat első füzeté már megjelent; a világháború előzményeit mondja el drámai érdekességgel. Ára 60 f.

A MAGYAR KÖNYVTÁR füzetének milliói vannak már forgalomban. Gyönyörű famentes papíron, kellemes éles nyomással, zsebalakú kiadásban az egész országban mindenütt kaphatók. ::

Sok millió

ember szenved tyukszem, szemölcs, bőrkeményedésbe, holott azokat a «Riabalzám» 3 nap alatt fájdalom nélkül, gyökerezőleg kiírja, ellenesetben pénzt visszafizetem. — Ezrekre menő hűla- és köszönőiratok. Ára téglényenként 1— korona 3 tégléty 2-30 * Riaművek, Kassa Postafofik 12/30.

Magyarország helyzete és az európai népek hareza.

Irta Deme Károly, ára vászonkötésben 3 korona 20 fillér.

Megrendelhető: Kolozsvárt, Malom-u. 24, kiadóhivatal.

Kultura
és Tudomány
aktuális Kötete

**Az
emberiség
jövője**

Irta: Heinrich Lhotzky
Ford.: Schöpflin Aladár

Pillantás a jövőbe, a mai szellemi élet mozgató erőiből való filozófiai következtetés útján. Hittel és lendülettel teli megrajzolása a megértés, a béke, a gondolatszabadság és a magasabb erkölcsi állapotának, mely az emberiségre vár.

Ára **1** Kor.
kötve **20**

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.
Budapest, VI., Andrásy-ut 21. sz. és minden hazai könyvkereskedésben.

RENDELÉSNEK SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

**Mikszáth Kálmán munkái
a „Magyar Könyvtár“-ban**

Jó patóczok. Elbeszélések és rajzok róluk — K 1.20
Tót atyafiak. Elbeszélések — 1.20
Szent Péter esernyője. Regény — 2.80
Prakovszky, a siket kovács. Elbeszélés — 1.20
Az új Zrínyiász. Szatirikus rajz — 2.40
Besztercze ostroma. Egy külföldi ember története — 2.40
A németke és egyéb elbeszélések — 1.50
Kisértet Lublón — 1.20
A gavallérok. — Ne okoskodj Pista! — 2.—
Egy választás Magyarországon, vagy a körtvélyesi esiny — 2.40
Tíz kötet, a szerző dombornyomású képével díszített piros vászonkötésben K 18.30

Ezen könyvek megrendelhetőek:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrásy-ut 21. sz.

27. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JULIUS 4.

Szerkesztési iroda: IV. Vármeze-utca 1.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — — — 20 korona. A «Világkrónika»-val
Félévre — — — 10 korona. negyedévenként 1 koronával
Negyedévre — — — 5 korona. több.

Külföldi előfizetéseket a postailag meg
határozott viteldij is csatolandó.

AZ OROSZOK HADÁLLÁSA ÚTKÖZET UTÁN A JAROSZLAU ELŐTTI KASTÉLY PARKJÁBAN.

GALICZIAI GYŐZELMES HARCAINKBÓL. — Jely Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

**Hadseregünk
megalakulása és bölcsőköra**

Irta: tiszaujhelyi UJHELYI PÉTER
vezérkarhoz beosztott százados.

Megjelent a Magyar Könyvtárban.

Ára 60 fillér.

Minden könyvkereskedésben kapható.